

Ὁ χορὸς ἐνώνει τοὺς θρήνους τοῦ μετὰ τῶν τοῦ βασιλέως, καὶ οὕτως τελειώνει ἡ μεγαλοπρεπὴς τραγωδία τῆς ὁποίας ἀντικείμενον εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ εὐγενέστερον ἴσως αἶσθημα τῆς ἀνθρωπίνου ψυχῆς, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρω.

Αὕτη ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου, κατὰ παρατήρησιν τινὰ γενομένην τὴν ἐσπέραν τῆς παραστάσεως ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου ἀκροατοῦ K. Patin (τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιτυχεῖς μεταφράσεις τοῦ πατρὸς τῆς τραγωδίας εἶναι πασίγνωστοι) τρεῖς μόνον παρεστάθη· πρῶτον ἐπὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ θεάτρου καὶ παρόντος τοῦ συγγραφέως, ὁκτὼ ἔτη μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκην· δεύτερον ἐν Συρακούσαις ἐπὶ Ἰέρωνος, τυράννου τῆς Σικελίας, καὶ τρίτον μετὰ τρεῖς καὶ εἴκοσιν αἰῶνας ἐν Αὐρηλία. Αὕτη ἡ τελευταία παράστασις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πάντων, δὲν ὑπῆρξε κατωτέρα τῶν λοιπῶν δύο. Ἐὰν ἡ Αὐρηλία δὲν ἦτο ἐκείνη τὴν ἐσπέραν αἱ Ἀθῆναι τοῦ Περικλέους, ἦτο τοῦλάχιστον μετὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς, τοῦ θαυμαστοῦ τοῦ Σοφοκλέους καὶ Πλάτωνος, καὶ τοῦ ὑπερασπιστοῦ τοῦ Εὐριπίδου καὶ Πινδάρου, αἱ Ἀθῆναι τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τοῦ Βασιλείου καὶ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ, ὅτε νέοι μαθηταὶ ἐξήγουν τὰ ἀριστουργήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ προητοιμάζοντο διὰ τῶν ἔργων τούτων καὶ τῶν φιλολογικῶν δαφνῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀποστολῆς καὶ τοὺς θριάμβους τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὴν ἐπιτυχίαν μεθ' ἧς οἱ αὐρηλιανοὶ μαθηταὶ παρέστησαν τὰς διαφόρους περιπετείας τοῦ δράματος, τὰς κινήσεις, τὸν τόνον τῆς φωνῆς, τὴν ζωηρὰν ἐκφρασιν τῶν αἰσθημάτων.

Ἀπέχομεν τοῦ νὰ ἐπαινέσωμεν ἰδιαιτέρως τινὰς τῶν μαθητῶν· ὅλοι ἀνεξαίρετως, ἀπὸ τὴν συμπαθητικὴν ἄτοσσαν μέχρι τοῦ τελευταίου προσώπου τοῦ χοροῦ, ἐδείχθησαν ἄξιοι τῶν ἐπαινῶν οὓς ἀπένειμον αὐτοῖς οἱ ἐκ Παρισίων ἐλθόντες ἀρμόδιοι δικασταί.

Ἡ μουσικὴ τοῦ χοροῦ ἦτον αὐτὴ ἐκείνη ἡ ὑπὸ τοῦ Mendelssohn (περιωνύμου μουσηγέτου Γερμανοῦ) συγγραφείσα διὰ τὴν ἐν Βερολίνῳ παράστασιν τοῦ Οἰδίποδος, ἥτις συναρμολογήσα ἐπιτυχῶς διὰ τοὺς Πέρσας συνετέλεσεν οὐχὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐντελὴ ἐπιτυχίαν τοῦ ὅλου ἔργου.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ε. Α. ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ.

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλ. 297.)

Ἀλλ' ὅπωςδὴποτε, ἀξιοσημείωτος ἐγένετο ἡ πρόοδος μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν κατὰ τὰ δέκα τελευταῖα ἔτη. Καὶ αὐξήσεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων (*) καὶ βελτίωσις τῆς καθομιλουμένης καὶ σώματα δοκίμων ἱατρῶν, δικηγόρων καὶ διδασκάλων καὶ ἑξαρσις ἐθνικοῦ φρονήματος, πάντα ταῦτα μαρτυροῦσιν ὅτι παρῆλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν τὸ ἥθος τῶν ραγιαδῶν ἠρμήνευεν, ὡς ἔγραφον ἄλλοτε (**), δουλοφροσύνην καὶ δειλίαν. Συνετέλεσε δὲ εἰς ταῦτα δραστηρίως καὶ ὁ πλοῦτος, ὅς

«*δύναμιν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει,*» διότι καὶ κατὰ τὸ ἀργύριον θαυμασίως ἐπέδωκ' οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μόνος τοῦ τύπου ὁ ἔρανος ὑπῆρξεν εὐτελής· διότι τὰ ἐνταῦθα φιλοπονούμενα, καὶ αὐτὰ μικρὰ καὶ εὐάριθμα, στρέφονται ἐξ ἀνάγκης περὶ ἀντικείμενα θρησκευτικὰ, ἔνεκα τῆς ἀνενδότου κατὰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐπιβουλῆς. Καὶ ἐξαποστόλων καὶ ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους καὶ σχολείων καὶ χρημάτων καὶ ὑποσχέσεων καὶ ἀπειλῶν καὶ κολακειῶν, πάσης καὶ παντοίας ἐνὶ λόγῳ σαγήνης γίνεται ἀσυστόλως χρῆσις, ὅπως δελεασθεῖσά τις συνείδησις ὁμολογήσῃ τὰ ἀλλότρια. Ταῦτά τις βλέπων σήμερον ἐξηγεῖ τὴν ἄλλως ἀκατάληπτον γνώμην ἐκείνων, οἵτινες καὶ κατ' αὐτὴν τὴν παραμονὴν τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔλεγον· «*κρεϊττότερόν ἐστιν εἰδέναι ἐν μέσῃ τῇ πόλει φακιόλιον βασιλεῦον Τούρκων ἢ καλύπτραν λατινικὴν.*»

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο ζήτημα δίδει ἐνίοτε τροφὴν εἰς τὰ πιεστήρια τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, τὸ τῶν πατριαρχικῶν, ὡς κοινῶς λέγεται. Πρέπει ἢ κατὰ πόσον πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ νέοι κανονισμοί; Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι συζητηθέντες ὡς γνωστὸν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ τε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐπικυρωθέντες δὲ ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως, ἐγένοντο ἐπὶ σκοπῷ καταλληλοτέρας καὶ εὐπρεπεστέρας διατάξεως τῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δὲ πέντε· πρῶτος ὁ περὶ ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου, δεύτερος ὁ περὶ τῶν προσόντων καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχιερέων, τρίτος ὁ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τέταρτος ὁ περὶ διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου καὶ πέμπτος ὁ ὀρίζων τὸν μισθὸν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων. Διὰ τῶν κανονισμῶν τούτων οὐκ ὀλίγα καινοτο-

(*) Εἰς τὸ τοῦ Σταυροδρομίου σχολεῖον, τὸ ἐπαξίως διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ Σοφοκλέους, ἐκ τῶν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, φοιτῶσιν 600 μαθηταί.

(**) Τόμ. Γ'. φυλλ. 57. σελ. 206.

μούνται· σπουδαιοτάτη ὁμῶς πασῶν τῶν καινοτομιῶν ὁμολογεῖται ἡ μετοχὴ τῶν λαϊκῶν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας τὰ μὴ καθαρῶς θρησκευτικά· ἡ μετοχὴ δὲ αὕτη φαίνεται ἰσχυρὰ, διότι ἐκ τῶν δώδεκα μελῶν τοῦ ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου τὰ τέσσαρα μόνον εἶναι κληρικοί, τὰ δὲ λοιπὰ ὀκτὼ λαϊκοί. Ἐντεῦθεν ἐπόμενον ἦτο νὰ προκύψῃ ἡ συνήθης εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἐπίθεσις καὶ ἀντίστασις ὅσας πρὸκειται νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλου χεῖρας ἡ ἐξουσία ἡ καὶ νὰ μερισθῇ. Ὁ μὲν πατριάρχης Ἰωαννῆμ, ὁξύνους, εὐφραδῆς, ἀρχικὸς, κόσμιος τὸν βίον καὶ ἀφελὴς τοὺς τρόπους καὶ διὰ τοῦτο ἐπαγωγὸς, παρίσταται ὑπέρμαχος τοῦ κράτους ὅπερ ἐχορήγησε τοῖς πατριάρχαις ὁ κατακτητὴς, ἀναγνωρίσας αὐτοὺς ἄλλους ἐθνάρχας. Ὁ δὲ πρόεδρος τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ὁ Ἄρτης Σωφρόνιος, ἀνὴρ εὐθαρσὴς, θερμὸς, παρρησιαστικὸς καὶ βέκτης τὸ ἦθος, παλαίει, ὁμοψυχοῦντας ἔχων τοὺς πλείονας τῶν συναδέλφων, ὑπὲρ τῶν νέων κανονισμῶν, καὶ διὰ τοῦτο κατέστη δημοφίλητος.

Τῆς δόξης τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς καταργήσεως ἀπληρωμένων καταχρήσεων γενναῖος ἀθλητὴς παρίσταται ἕτερον μέλος τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων, ὁ πολὺς ἐν ἱατροῖς ἢ μᾶλλον ἐν φιλοσόφοις Στέφανος Καραθεοδωρῆς. Καὶ τοι πρεσβύτης καὶ πολλὰ ὑπὲρ τοῦ γένους καμῶν, οὐχ ἥττον σώζει τὴν δραστηριότητα τῆς πρώτης ἡλικίας, καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφῆς ἀκάματος ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφερόντων. Τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ ὁμολογεῖ πᾶσα ἡ Κωνσταντινουπόλις καὶ, πρᾶγμα σπανιώτατον ἐπὶ ἀνθρώπου ζῶντος, οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον εὐρον διαφωνοῦντα περὶ τῆς φιλογενεῖας καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνδρὸς τούτου.

Πρὸς ταύτη δὲ τῇ ἐπιδόσει ὡς ἀξιοσημεῖωτόν τινα ἀντίθεσιν ἀναφέρω τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν ἐπιτυμβίων, τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἄλλων εἰδοποιήσεων ὅσαι κολλῶνται ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν τοίχων. Ἀναγνούς πλείστας ὅσας ἐξ αὐτῶν, οὐδεμίαν ὀρθογραφημένην εὐρον. Ὁ ἱατρὸς Α. Γ. Πασπάτης, γνωστὸς τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Πανδώρας* διὰ τὰς περὶ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας μελέτας αὐτοῦ, ἐκδίδει ὅσον οὕτω βιβλίον περὶ τοῦ Γραικικοῦ μὲν νοσοκομείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιγραφόμενον, ἀλλὰ περιεργοτάτας περιέχον εἰδήσεις περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς πόλεως ταύτης. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἀποδεικνύει ὅτι ἐπὶ πολλὰς δεκάδας ἐτῶν οὐδὲν ἐπίγραμμα, οὐδένα κώδικα, οὐδὲν κατὰστιχον ἐκκλησίας ἢ ἄλλου καταστήματος ἀπῆντησε γεγραμμένον μετὰ τινος ὀρθογραφίας. Ἐκ δὲ τῶν εἰδοποιήσεων ὅσας ἐγὼ ἀνέγνω, δημοσιεύω ἐνταῦθα μίαν μόνην περιεργείας ἔνεκεν.

« *Ἀντίση* ξεκαθαρίσεως με μεγαλοτάτη συγκα-

τέβασην Ἀγορά νεότητος διὰ Κυρίους τε καὶ Κυρίας.

« *Ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπιθημοῦν νὰ κάμουν ἀγορά, μέλει εὐροῦν ἄπειρα ἐμπορικὰ πρᾶγματα καὶ εἰς μετριοτάτας τημας.* »

Ἰδὼν πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, γυναικῶν μάλιστα, συμπιεζόμενον παρὰ τὸ ἐργαστήριον ἐφ' οὗ ἦτο κεκολλημένη ἡ εἰδοποίησις, ἠρώτησα τί ἄρα συνέβαινε. — Δὲν διαβάσεις ἐκεῖ; μοὶ ἀπεκρίθη παρρησιώτικα με ὁ ἐρωτηθεὶς, ἀλλ' ἀστενεύμενος βεβαίως· δὲν βλέπεις ὅτι πωλοῦν νεότητα; Ἐλα καὶ σὺ ν' ἀγοράσῃς· ἔχεις ἀνάγκην.

Καὶ ἀναβλέψας πρὸς τὴν τριγλωσσὸν εἰδοποίησιν εἶδον ὅτι ἡ ἀγορά νεότητος ἐσήμαινεν *articles de nouveautés pour hommes et pour dames.*

Καὶ οὐ μόνον ἐπιγραφὰς ἀλλὰ καὶ εἰκόνας περιέργους βλέπει τις ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀνεστηλωμένας ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περιερχόμενός τινα τῶν ἡμερῶν εἰς τὰ μεσόμφολα αὐτὰ τοῦ Βυζαντίου ἀπῆντησα σωρὸν Τούρκων τὰ βλέμματα ἐχόντων προσηλωμένα ἐπὶ τοίχον καὶ ἤκουσα θαυμαστικὰ ἐπιφωνήματα ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ στόματος πολλῶν. Πλησιάσας δὲ τί εἶδον; Εἶδον τρεῖς μεγάλας χαρτῖνας εἰκόνας παριστανούσας τὴν μὲν Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον ἐφιππον, φέροντα τὸ αὐτοκρατορικὸν διάδημα καὶ ξιφῆρη ὀρμῶντα κατὰ τουρκικῶν στρατευμάτων· τὴν δὲ τὸν Σκεντέρμπεην ἀνδραγαθοῦντα ἐπίσης κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τὴν τρίτην Ἀλέξανδρον τὸν μέγαν ἀνεγείροντα καὶ αὐτὸν τρόπαια κατὰ τῶν μουσουλμάνων, εἰ καὶ οἱ μουσουλμάνοι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ υἱοῦ τοῦ Φιλίππου ἦσαν ἀνύπαρκτοι. Τὸ πρᾶγμα δὲν ὅλ' ἦτο βεβαίως παράδοξον, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε λογοκρισία ἀπαγορεύουσα τὴν δι' ἐφημερίδων καὶ βιβλίων διάδοσιν καὶ αὐτῶν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὅσας ταῦτα δὲν μαρτυρῶσιν ὑπὲρ τῆς Τουρκίας. Ἡ ἱστορία παραδείγματος χάριν τοῦ Κ. Τρικούπη κατεδικάσθη ἐξ ἀρχῆς εἰς ὑπερορίαν.

Καὶ ὁμῶς οὐδαμοῦ τῆς Εὐρώπης ἐπικρατεῖ τοσαύτη ἐλευθερία (*) ὅση ἐν Κωνσταντινουπόλει. Καὶ

(*) Ἐπειδὴ πιθανώτατον νὰ γελᾶσωσι τινες ἀκούοντες ὅτι ἐν Τουρκίᾳ ὑπάρχει ἐλευθερία ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῆς Εὐρώπης, ἀναγκαῖον φρονῶ νὰ ἐξηγήσω ὁποῖαν ἐνόησα πρὸ ἐτῶν καὶ ὁποῖαν ἐννοῶ καὶ σήμερον ἔτι ταύτην τὴν ἐλευθερίαν. « Πολλὰκις καὶ ἤκουσα καὶ ἀνέγνω ὅτι οὐδαμοῦ πνέει διαφιλέστερος τῆς ἐλευθερίας ὁ ἀῆρ ὅσον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πιθανόν, διότι ἕκαστος δίδει ἰδιαιτέραν σημασίαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν κατὰ τὴν ἰδίαν ὁρεξίν καὶ προαίρεσιν, καὶ τοῦτο ἐνόουν ἄλλοτε ἔτε παιζῶν ὠνόμαζον ποικίλως αὐτήν, « ἦχον περιδομῶντα ὡς σάλπιγγα, κυμβάλου ἀλαλαγμὸν, βοὴν κέρατος, σημαῖαν κυμαινομένην ἐν θυέλλαις καὶ τρικυμίαις, ἀστραπὴν διαλάμπουσαν ὑπὸ τὸ οὐράνιον τόξον ». Ἐὰν ἐλευθερίαν ἐννοῶσι τὴν περὶ τὸ λέγειν καὶ γράφειν ἀκράσιαν, τὴν ἀδράνειαν τοῦ νόμου ἢ τὴν ἀναληγσίαν τῆς κοινῆς γνώμης περὶ τὸ τιμωρεῖν τὴν ὑβρίν, τὴν ἀ-

λέγεις καὶ πράττεις ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ καὶ δικαιοσύνην ἀπονέμεις εἰς σὲ αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν ὀρεξίν σου. Περιπλανώμενός ποτε κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ Ἀγὰ Τζαμί εἰδὼν τινὰ ἀπαιτοῦντα παρ' ἄλλου 140 γρόσια ἢ δρ. 20 ὡς δανεισθείσας αὐτῷ παρὰ πολλοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὑποτιθέμενος ὀφειλέτης ἀντέτεινε λέγων ὅτι οὐδέποτε ἐδανείσθη παρὰ τοῦ αἰτοῦντος, οὗτος προσεκάλεσε παρόντα ἀστυνομικὸν κλητῆρα νὰ συλλάβῃ καὶ φυλακίσῃ τὸν ἀρνούμενον. Καὶ ὁ κλητὴρ ὑπήκουσεν!

Ἰδοὺ ἐλευθερία συνήθης καὶ παραδεδεγμένη κατὰ τὴν γείτονα ἐπικράτειαν.

Ἀλλ' ἡ περὶ τὰ νομίσματα ἐλευθερία εἶναι πασῶν τῶν ἄλλων ἀστείον. Ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀνεξέλεγκτον ἐκδοσιν μυριάδων χαρτονομισμάτων ἐξέλιπον καὶ αὐτὰ τὰ χάλκινα λεπτά, πᾶσα συναλλαγή, ἐκ τῶν μικρῶν μάλιστα, κατέστη ἀδύνατος. Ἐπρεπεν ἄρα νὰ ἐπινοηθῇ τρόπος εὐκολίας, διότι ἄλλως οὔτε ἄρτον ἦτο δυνατόν ν' ἀγοράσῃ τις. Ὅ,τι λοιπὸν θὰ ἐθεωρεῖτο ἀλλαχοῦ ἄξιον τιμωρίας, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγένετο ἀδιστακτικῶς δεκτὸν, τοῦτέστι πάντες οἱ παντοπῶλαι, καφεπῶλαι, καπνοπῶλαι, ξενόδοχοι, διευθυνταὶ ἀτμοπλοίων καὶ ἄλλοι ἀνηγορεύθησαν νομισματοκόποι. Πάντες οὗτοι ἐκδίδουσιν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι μικρὰ τεμάχια χάρτου, τὰ ὅποια ἐπιγράφοντες ἑλληνιστὶ, ἰταλιστὶ καὶ γαλλιστὶ Καλὸν, Βοπο καὶ Βον, δίδουσιν ἀντὶ χρημάτων· καὶ τὰ Βον, Βοπο ἢ Καλὰ αὐτὰ, ὅσας δὲν διαρρέουσιν διὰ τοῦ θυλακίου σου, κυκλοφοροῦσιν ἀκωλύτως παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τῆς ἐξουσίας. Ἔννοεῖται δὲ ὅτι ὁ ἐκδότης τῶν χαρτίνων τούτων νομισμάτων κερδαίνει οὐκ ὀλίγα, διότι σπανίως ἐπανερχονται εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον αὐτοῦ.

Διὰ τὰς μεγάλας ὁμῶς συναλλαγὰς ἦτοι τὰς τραπεζιτικὰς ἐργασίας ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐπισκεφθῇ ὁ παρίεργος τὸ περιώνυμον Χαβιαρόχαρον. Τὸ ῥυπαρὸν τοῦτο ἐμπόρεϊον ἀφιερῶθη ἐξ ἀρχῆς, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ φαίνεται, εἰς ἀποθήκην χαβιαρίου· ἀλλ' ὁ ἀειδίνητος χρόνος, ὅστις πάντα μεταβάλλει καὶ ἀνατρέπει, μετεσκεύασεν αὐτὸ ἀπὸ μέλανος εἰς χρυσοῦν ἐνδικαίτημα. Ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας ἡ

δικίαν, τὴν πρὸς τοὺς νόμους ἀσέβειαν, ὦ! τοιαύτην ἐλευθερίαν εὐρίσκεις καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐλευθερία ὁμῶς, ὡς ἐγὼ τοῦλάχιστον φρονῶ, εἶναι οὐ μόνον ἡ δημοσιότης καὶ οἱ συνταγματικοὶ θεσμοὶ (μὴ δὲν εἶχε τοιοῦτους καὶ ὁ Σουλῶν), ἀλλὰ καὶ εὐλάβεια πρὸς τὸν νόμον, καὶ ἀγρυπνία διηνεκῆς τῶν πολιτῶν ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως αὐτοῦ, καὶ ἀπαρνήσεις τῶν ἰδίων συμφερόντων χάριν τῶν δημοσίων, καὶ εὐσυνείδητος ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος, ἐξαιρέτως δὲ ἀγανάκτησις, καὶ ἀγανάκτησις διάπυρος κατὰ τῆς πρὸς τὸν ἄλλον ἀδικίας ὡς εἰ ἐγένετο πρὸς σὲ αὐτόν, καὶ ἀπὸ κοινοῦ εἰρηνικὴ καὶ ἑλλογος σύμπραξις ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῆς ἀδικίας αὐτῆς. » (Ὅρα Πανδ. τόμ. Γ'. σελ. 38.)

στενὸς χώρος αὐτοῦ αὐλὴ καὶ τις ὑπὲρ αὐτὴν αἶθουσα κατακλύζονται ὑπὸ μακρῶν κυμάτων κολλυβιστῶν βαγδαίως εἰσρεόντων, ἐκρεόντων, συμπιεζομένων, χειροναμούντων, παρὰ πάντων δὲ ἀφιέντων βοὴν τοσούτω βαρεῖαν καὶ συμμιγῇ, ὥστε αἰετοτε ἠπόρησα πῶς μεταξὺ τοιοῦτου καὶ τσοῦτου θορύβου συνεννοῦντο οἱ συναλλαττόμενοι.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Μελέτη περὶ Γιρονδίνων καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξῆς συγγράμματος,

Les Girondins, leur vie privée, leur vie publique, leur proscription et leur mort; par J. Guadet, neveu du représentant. 2 vol. in 8. Paris.

Ἐγχειρομένου τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐκατομπέδου, τοῦ καλλιτεχνικωτάτου τούτου τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυίας μνημείου, οἱ μεγαλοπράγμονες Ἀθηναῖοι ἔθεντο εἰς διαγώνισμα τὰς μετώπας τοῦ Παρθενῶνος. Καὶ διεγωνίσθη μὲν ὁ δημιουργὸς τῶν θεῶν Φειδίας, ἀμφισβητῶν δ' αὐτῷ τῆς νίκης τὴν δάφνην συνηγωνίσθη ὁ Πολυκλείδης· παρέστη τῆς κρίσεως ἡ ἡμέρα καὶ τὸ τῆς νίκης ἄθλον κατεκυρώθη τῷ Πολυκλείτῳ, διότι τὸ ἔργον τούτου ἐκ τοῦ πλησίον θεώμενον ἐκρίθη ὑπὸ τῶν ἀγωνοδικῶν τελειότερον, ἐνῶ ὁ μέγας τῆς τέχνης διδάσκαλος Φειδίας, ὑπολογίζων τοῦ Παρθενῶνος τὸ ὕψος, ὑπὲρ τὰς φυσικὰς ἔδωκε τῷ ἔργῳ αὐτοῦ διαστάσεις· ὅτε ὁμῶς ἐν ἀπόπτῳ ἀμφοτέρω τὰ ἔργα ἐτέθησαν, τὸ μὲν τοῦ Πολυκλείτου γλίσχρον ἐπέφανε καὶ ταπεινόν, τὸ δὲ τοῦ Φειδίου, ἀποβάλλον ὅ,τι σκαιόν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐδόκει ἔχειν, κατέστιλθε μεγαλοπρεπέστατον.

Ὅ,τι τῷ μαρμαρίνῳ καὶ ἀψύχῳ τοῦ πρόμου τῶν καλλιτεχνῶν ἔργῳ συνέβη, τοῦτο καθ' ἑκάστην συμβαίνει τοῖς ἐμψύχοις τοῦ ὕψιστου ἔργου. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἐκ τοῦ πλησίον δρώμενοι παριστῶσι τοῖς συγχρόνοις τὰς ὀξείας γωνίας, ἀς αἱ μεγάλαι φύσεις φύσει ἐν τῷ χαρακτῆρι αὐτῶν ἔχουσιν· γίγαντες τῶν κοινωνιῶν παραγνωρίζονται ὑπὸ τῶν συγχρόνων, τούναντίον προτιμωμένων τῶν λείων καὶ πρὸς τὸ τῶν κοινωνιῶν ἀνθρώπων σύνθηδες μέγεθος μετρίων φύσεων. Ἀμα ὁμῶς καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἀποχωρήσωσι τῆς σκηνῆς τῶν ἐγκοσμίων, οἱ μὲν μικροὶ ἐκλείπουσι διαπαντός, οἱ δ' ἀληθῶς μεγάλοι ἐν ὅλῃ τῇ ὡραιότητι τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἐξαισίας φύλης δι' ἧς ἐπρόικισεν αὐτοὺς ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός